

írásáért. Ezzel előkelő helyet vívott ki magának legújabb paedagogiai irodalmunkban. Könyve érdekesen, szépen és nagy szeretettel van megírva.

Sz. M.

Hörk József: Evangelikus homiletika, vagyis az egyházi beszéd elmélete (Egyházi szónoklattan). Vezérfonalul a leendő, repetitoriumul a már működő egyházi szónokoknak. Pozsony (A theol. szakkönyvtár 14. kötete.), 1907. 112 lap. Ára 2 korona.

A lutheri egyháznak emez ismert nevű írójától és évek hosszú során át eperjesi s jelenleg pozsonyi theol. akad. tanártól méltán várta prot. közönségünk e homiletikát. Hisz a gyakorlati theologia terére esik szerző tanári és szakírói munkásságának legtöbb ideje s ezen a téren nem egy becses adalékkal gazdagította magyar prot. irodalmunkat.

Hosszas tanulmányokon és tapasztalatokon alapuló s azokon megérlelődött homiletikát vártunk tőle, a jőnevű szerzőtől. De ez a munka a mi várakozásunknak nem felel meg. Előszavában abból indul ki, hogy „evang. önálló homiletikánk nincs“. S miután a hazai ref. egyházban méltán elismeréssel adózik Kun, Mitrovics és Kovács művének, főleg a Mitrovics-félének, a maga munkájának „célját“ így jelöli meg: „Mivel azonban az utóbbi időben azt tapasztaljuk, hogy igen sokan a szónokok közül az alak mellett elfelejtik a lényegét, az emberi ügyesség, tudomány mellett az isteni részt, az evangeliumot, az ígét, a mely pedig a sok különös, itt-ott feltűnni vágyból, itt-ott elkapatottságból eredő és csak külső hatásra törekvő beszédek mellett igen sokan megfélekednek az egyházi beszédek főcéljáról, az építésről: hogy mikép szerkeszthető és adható elő egy beszéd azon célból, hogy építsen, arra nézve szükségesnek látszott egy rövid útbaigazítást nyújtani stb.“

Lelkészeinkkel, mint szónokokkal szemben emelt e nehéz vád után az újabb és legjobb, leginkább német és kevésbé magyar irodalomnak bőséges felhasználásával egy a homiletika fogalmával, rövid történetével és irodalmával foglalkozó „általános bevezetés“ után a „különös bevezetés“-ben szól az egyházi beszéd fogalmáról, céljáról, kriterionjáról és kellékeiről, nemkülönben tárgyára áttérve a „külső homiletikában“ a templomról, prédikátorról s a gyülekezetről. A „belső homiletika“ nagy szakaszában az eddig ismert nyomokon haladva szól az I. részben „az anyagról“, a II-ikban az „alaktan“-ról

s a III ikban az „előadástan“-ról; utóbbi alá foglalva az „irálytant“ s a „testbeszédet“, a melyre aztán egészen természetesen a prédikátorról, prédikációról és a szószékről szóló „összefoglalás“ következik.

Mint látjuk, homiletikájának külső kerete, beosztása, helyes és találó, a melynek azonban sehogy sem felel meg a belső tartalom s annak előadása.

Így mindenekelőtt gondatlan, sőt pongyola a külföldi szerzők neveinek idézésében. Így idéz: „Gusztáv Lisko“ Lisco helyett, aztán „Joh. Arndt“, „H. A. Schott“, „Gusztáv Baur“, „Baur Gusztáv“ és „Baur G.“, „Alfréd Krauss“ és „Krausz Alfréd“ stb. Találunk a műben ilyeneket: „Kirchen és Hauspostillája“ (13. l.), „a schöne Personban“ (22. l.), „Homiletikájában“ (104. l.), sőt „Frigyes porosz király lange Kerle“-i. Gyakran így is idéz: „Bassermannak abban teljesen igaza van“ és „mint B. mondja“ (12., 15. és 48. l.). Vagy azt mondja „a keresztyén lelkület egésze“ (20. l.) „a templomnak jó akustikával kell birnia“ (26. l.), a 24. és 32. l. egy túlságosan hosszú mondattal van dolgunk s összezavarja a 27. l. a „felavatás“ és a „felszentelés“ fogalmát. De különösen bántó a műben a túlságos részletezés p. o. a 34. l. s a 108. l. „a szószékről“ szóló hosszabb, de éppen nem „aesthetikára“ mutató szakaszban. Mi több, főleg még ilyen pórias kifejezésekkel is találkozunk: „a majsztram feleségét“ (36. l.), „bema-golni“, „nyeldes“, „pökdös“, „krárog“, „befölöstökömözött“, „trampliroz“, „pislog“, „pislákol“, „gyereking“, „szamárfül“, „papi tempó“ stb., a melyek nem komoly tudományos homiletikába valók. E tekintetben jobban meg kellett volna tisztítani munkája nyelvét.

Am e hiányai és hibái mellett is sokat lehet tanulni a Hörk munkájából. Gazdag ismeretek és bőséges tapasztalatok tárháza az, a melyet főleg az egyházi beszédek készítésénél nagy sikerrel használhatunk.

gs.

Czeglédi Sándor: Kálvin János művei. I. A genfi egyház kátéja. Fordította Czeglédi Sándor, ára 60 fillér. II. Az egyház reformálásának szükségességéről. Fordította Czeglédi Sándor, ára 80 fillér. III. Az ereklyékről. Fordította Czeglédi Sándor, ára 50 fillér. Minden füzet külön is kapható. Kiadják a Magyar Kálvin-fordítók. Pápa, 1907. Kis Tivadar bizománya.

Szerény keretben induló, de nagyjelentőségű vállalat. Azt a szellemi kincset akarja a magyar közönség előtt föl-tárni, mely a nyelv idegensége miatt eddig sokakra nézve